

De kerkuil binnenstebuiten

De witte dame van de nacht

De kerkuil wordt soms aangeduid als de witte dame, het witte spook van de nacht. Deze naam kreeg hij door z'n geruisloze en trage nachtelijke vlucht, die menig mensen de stuipen op het lijf heeft gejaagd, zeker in de macabere omgeving van een kerkhof. Wanneer de kerkuil rakelings voorbij passeert, dan ervaart de argeloze wandelaar immers enkel een luchtverplaatsing, naast natuurlijk de witte schim die hem het meest opschrikt. Iedereen kent het geluid van een wegvliegende duif. Wanneer de laag vliegende (1 tot 3 m boven de grond) kerkuil met dergelijke vleugelslag zou komen aanvliegen, dan zou ieder prooi op voorhand verwittigd zijn en zou z'n excellente gehoor en zicht tot niks dienen. Een kerkuil vliegt immers bijna volledig op het gehoor. Dit kon ondermeer worden afgeleid aan het feit dat de gebruikte techniek van het jagen in het veld dezelfde is bij nacht als wanneer hij jaagt overdag (eerder zeldzaam) en dus de prooien wel kon zien.

De mogelijkheid om langzaam (15 à 20 km/uur) te vliegen bezit de kerkuil dankzij z'n geringe vleugelbelasting. Het smalle lichaam van onze uil weegt nauwelijks 300 tot 400 gram en met zijn brede en lange vleugels (bijna één meter) bezit hij de beste verhouding (25 gr/cm²) onder de uilen om feilloos te zweven en een trage vlucht aan te houden. Deze vleugelvorm is typisch voor uilen die in een open landschap jagen, zoals z'n neef de ransuil, in tegenstelling tot de bosuil die kortere en meer afgeronde vleugels bezit. De kerkuil is dan ook perfect in staat om traag boven z'n jachtterrein te vliegen en rustig de prooien op te sporen op een groter oppervlakte waarbij hij vaak met z'n kop draait kwestie om zich beter te richten naar het geluid van z'n prooien. Hierbij vliegt hij meestal tegen wind, zoals onze bruine kiekendief, om nog langzamer te kunnen vliegen. Deze techniek kan ook mooi bewonderd worden bij ransuilen die, vaak wanneer het nog klaar is, reeds gaan jagen. Roofvogels die dit niet kunnen moeten hun prooien bespieden van op een boom of paal of biddend blijven hangen, zoals onze torenvalken. Hierdoor kunnen zij minder efficiënt jagen. Bij deze vlucht verbruikt de kerkuil niet veel energie. Z'n vleugelspieren nemen dan ook maar 10 % in van z'n totale gewicht. Ter vergelijking, bij een duif, een lange afstandsvlieger, bedraagt dit 30 %.

De kerkuil is in staat om tot minder dan 2 meter geruisloos te vliegen. Dit kenmerk dankt hij, naast de trage vlucht, aan de structuur en de vorm van z'n veren. In eerst instantie die van de handpennen. De buitenste handpen is aan de buitenrand voorzien van een kam, die samen met het buigzaam karakter en de donzige en fluwelen aard van de veren er voor zorgen dat de luchtstroom aan de oppervlakte van de vleugels wordt afgeremd en gedempt. Is het dan verwonderlijk dat de kerkuil bestempeld wordt als een wit spook ?